

УДК 327:341.232(520:477)"2022"

Софія Яценко

**СПІВРОБІТНИЦТВО
НА ШЛЯХУ ДО МИРУ:
ЯПОНСЬКА ГУМАНІТАРНА
ТА ДИПЛОМАТИЧНА
ДОПОМОГА УКРАЇНІ**

Стаття розглядає важливість співпраці між Японією та Україною у вирішенні проблем, пов'язаних з повномасштабним вторгненням до України. Стаття досліджує різноманітні аспекти японської гуманітарної та дипломатичної допомоги, включаючи надання гуманітарної допомоги для постраждалих від конфлікту, підтримку процесу мирного врегулювання, а також підтримку українського суспільства у сфері освіти, культури та науки. Стаття аналізує конкретні проекти та ініціативи, що реалізуються за участю японської сторони на території України, а також висвітлює перспективи подальшого розвитку співробітництва між двома країнами.

Ключові слова: Японія, співробітництво, мирне врегулювання, гуманітарна та дипломатична допомога, повномасштабне вторгнення.

Постановка проблеми: У зв'язку зі складною політичною та соціально-економічною ситуацією в Україні, а також необхідністю підтримки України під час війни питання співробітництва та допомоги з боку Японії набуває особливої актуальності. Розглядаючи роль Японії як ключового партнера в глобальних справах, виникає необхідність проаналізувати обсяги та форми гуманітарної та дипломатичної допомоги, що надаються Україні, а також оцінити їх ефективність та вплив на процеси врегулювання конфлікту та відновлення країни.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій: Дослідження зосереджуються на аналізі конкретних програм та проектів гуманітарної допомоги, таких як медичні місії, постачання гуманітарної допомоги в зону війни, а також надання фінансової підтримки для реалізації проектів відновлення. Зокрема, на особливу увагу заслуговує дослідження Є. Тихомирової «Партнерство України та Японії в контексті Російсько-Української війни» [4], яка висвітлює особливості японської допомоги в контексті її традицій і менталітету. За даними японського агенства NHK [9], ставлять перед собою мету зробити ефективні та результативні дипломатичні зусилля в мирному врегулюванні конфлікту та підтримці України на міжнародній арені.

Мета статті полягає у вивченні та аналізі ролі Японії в забезпеченні гуманітарної та дипломатичної підтримки для України у контексті досягнення миру. Стаття спрямована на розкриття ініціатив, програм та проектів, які реалізує Японія на користь України.

Виклад основного матеріалу. Сучасний стан війни в Україні характеризується складними викликами та конфліктами, які потребують ретельного аналізу та ефективних заходів для досягнення миру та стабільності в регіоні. У цьому контексті особливої уваги заслуговує питання співробітництва та допомоги з боку Японії, яка відіграє значну роль у глобальних питаннях гуманітарної допомоги та дипломатії. Японська гуманітарна та дипломатична підтримка має важливе значення для України в контексті підтримки її політичного та економічного розвитку.

Тліючий конфлікт між Росією та Україною, який фактично почався в 2014 році, переріс у повномасштабне вторгнення наприкінці лютого 2022 року. Японія негайно відреагувала, засудивши вторгнення Росії та надіславши Україні низку фінансової, гуманітарної допомоги.

Втеча біженців із країни, які відчайдушно намагалися втекти від хаосу, привели багатьох українців до Японії. Усвідомлюючи, що на Україну чекає важкий процес реконструкції, представники уряду та бізнесу Японії та України зібралися на «Японсько-українську конференцію для сприяння економічному зростанню та реконструкції» [6].

У рамках зустрічі було підписано 56 угод про співпрацю для розвитку інфраструктури, націлені на критичні сектори економіки для зростання та розширення загальної торгівлі. Значні зусилля Японії у підтримці України викликають питання, чому країна переслідує таку провідну роль. Варто зазначити, що Японія координувала свою політику санкцій щодо РФ із країнами форуму G7 та ЄС від початку вторгнення (а точніше, з моменту за день до вторгнення) і до сьогодні, запровадила значну кількість оголошених пакетів санкцій, накладених на сотні російських фізичних та юридичних осіб, деякі санкції торкнулися й Білорусі [1, с. 80].

Підтримка України з боку Японії також впливає з бажання забезпечити додаткові довгострокові партнерства як буфер від майбутніх безпекових чи економічних потрясінь. Однією з найбільш відмітних рис японської допомоги Україні є її спрямованість на реконструкцію та довгострокове економічне відновлення, а також значна присутність приватного сектору [9].

Станом на 2023 рік Японія була третім за величиною фінансовим донором України, надавши пільгових кредитів і грантів на суму 3,7 мільярда доларів у 2023 році, а сума, яку вона внесла з початку повномасштабного вторгнення, склала 4,2 мільярда доларів. Уряд Японії наразі є найбільшим донором ПРООН в Україні, надавши загальну суму \$169,4 млн, починаючи з 2022 року [9]. Ця підтримка є важливою для задоволення нагальних потреб населення та планування

далекосяжного, інклюзивного та екологічного відновлення. Японія активно співпрацює з міжнародними партнерами для надання Україні необхідної фінансової допомоги у 2024 році. Після візиту Прем'єр-міністра Японії Фуміо Кісиди в Україну 22 березня 2023 року Уряд України та Японське агентство міжнародного співробітництва (JICA) підтримають розвиток інфраструктури шляхом закупівлі обладнання та матеріалів, необхідних для відновлення України та покращення її енергетичної системи [11].

6 грудня 2023 року в Токіо прем'єр-міністр Кісида під час онлайн-саміту G7 пообіцяв надати Україні додаткові \$4,5 млрд допомоги. З цієї суми 1 мільярд доларів піде на гуманітарну допомогу для підтримки зусиль з відновлення, включаючи забезпечення генераторами та іншими джерелами електроенергії, щоб допомогти людям пережити зиму в Україні [8]. Японія також надавала продукти харчування, предмети першої необхідності, ліки тощо Україні та сусіднім країнам, які приймали переселенців через міжнародні організації та японські неурядові організації. Уряд Японії представив Управлінню Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) екстрену гуманітарну допомогу на суму 25,6 млн доларів США на підтримку України та сусідніх країн, куди були змушені тікати багато людей.

Карен Фаркас, представник УВКБ ООН в Японії, сказала: «Кількість біженців, евакуйованих з України, лише за два тижні досягла рекордного рівня в 2,5 мільйона, головним чином у п'яти сусідніх країнах, УВКБ ООН надає допомогу людям, які втекли до сусідніх країн, більшість із яких жінки та діти, а також ті, хто потребує допомоги в Україні. Від імені УВКБ ООН я хотів би висловити свою щирю подяку уряду Японії та народу Японії за їх щедрість, внески, оскільки потреби швидко змінюються. Ми хотіли б подякувати вам за вашу сильну та постійну

підтримку тих, хто змушений покинути свої домівки» [11].

Ще особливою формою допомоги Україні з початком війни стала евакуація українців до Японії. Кількість евакуйованих з України вже наприкінці лютого 2022 р. досягла 1000 осіб. Японія, яка традиційно визнавала лише близько 1% заявок на отримання біженців, приймала евакуйованих з України за спеціальним порядком, не надаючи їм статусу біженця [4]. Українцям надавали щедру підтримку, наприклад, організувавши декілька місць у комерційному рейсі з Польщі, який відправлявся раз на тиждень для тих, хто бажав знайти притулок у Японії. Для евакуйованих, які не мали тут родичів чи знайомих, до яких можна звернутися, розроблено програму фінансової допомоги, їх приймали муніципалітети та компанії, держава взяла на себе витрати на медичні послуги й уроки японської мови.

Висновки. У світлі складностей та викликів, які виникли внаслідок війни в Україні, співробітництво та допомога з боку Японії стає важливим елементом на шляху до миру та стабільності в регіоні. Японська гуманітарна та дипломатична підтримка демонструє глибоке прагнення допомогти Україні в подоланні складнощів та сприяти її політичному та економічному розвитку.

Роль Японії у гуманітарній допомозі та дипломатії є значною, враховуючи негайну реакцію на конфлікт та призначення значних коштів для підтримки України. Підписання угод про співпрацю для розвитку інфраструктури та підтримка критичних секторів економіки свідчать про серйозні наміри Японії сприяти реконструкції та довгостроковому економічному відновленню України. Безумовно, важливою є також гуманітарна допомога, надана Японією, яка забезпечила не лише матеріальну підтримку, але й допомогла у врятуванні

життів та забезпеченні життєвих умов для біженців.

Проявлена солідарність та конкретні дії з боку Японії, включаючи прийом евакуйованих українців, свідчать про готовність допомогти в складних ситуаціях та професіоналізм у виконанні гуманітарної місії.

Список літератури:

1. Алексієвець Л. М., Гавур В. А. Міжнародний контекст підтримки Японією України у 2022 р. *Східний світ*, (3 (120), 2023. С. 77–90. URL: <https://doi.org/10.15407/orientw2023.03.077> (дата звернення: 03.05.24)
2. Водяний А. Японія стала найбільшим донором України, поки зволікають США і ЄС. *Liga.net*. 2024. URL: <https://finance.liga.net/ua/ekonomika/novosti/yaaponiia-stala-naibilshym-donorom-ukrainy-poky-zvolikaiut-ssha-i-yes>. (дата звернення: 03.05.24)
3. Степанова Т., Леліч М. Посол Японії розповів, куди спрямовується багатомільярдна підтримка України. *РБК-УКРАЇНА*. 2023. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/posol-poniyi-rozproviv-kudi-spryamovuetsya-1699944964.html>. (дата звернення: 03.05.24)
4. Тихомирова Є. Партнерство України та Японії в контексті Російсько-Української війни. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. РОЗДІЛ III. Регіональні студії. 2023. Вип. 2 (16). С. 196–210. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/324/300> (дата звернення: 03.05.24)
5. Тихомирова Є. Тренди повоєнного співробітництва Японії та України. *The modern vector of the development of science : proceedings of the XI International Scientific and Practical Conference. Philadelphia*. 2024. С. 157–161. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/23594> (дата звернення: 03.05.24)
6. Ekstrom M., Wilder A. The message Japan sends by backing Ukraine. *LOWY INSTITUTE*. 2024. URL: <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/message-japan-sends-backing-ukraine> (дата звернення: 03.05.24)
7. Ogura J., Jozuka E., Lendon B. Japan promises to 'lead the world' in fighting Russian aggression with \$5.5 billion in Ukraine aid. *CNN*. 2024. URL: <https://edition.cnn.com/2023/02/20/asia/japan-ukraine-war-aid-five-billion-intl-hnk/index.html> (дата звернення: 15.04.24)
8. Jaco C. Japan's unwavering support for Ukraine in peacetime and wartime. *UNDP*. 2024. URL: <https://www.undp.org/ja/japan/blog/japans-unflagging-support-ukraine-peace-and-wartime>. (дата звернення: 03.05.24)
9. NHK: One year since Russia's military invasion, Japanese government's support for Ukraine. 2023. URL: <https://www3.nhk.or.jp/news/html/20230224/k10013989571000.html>. (дата звернення: 15.04.24)
10. The Japan Time. Japan offers comprehensive assistance for Ukraine. *Hiroshima G7 Summit Special*. 2023. URL: <https://www.japantimes.co.jp/2023/05/19/special-supplements/japan-offers-comprehensive-assistance-ukraine/> (дата звернення: 15.04.24)
11. UNHCR. Emergency humanitarian assistance provided by the Japanese government in Ukraine and neighboring countries. 2022. URL: <https://www.unhcr.org/jp/45413-pr-220311.html>. (дата звернення: 15.04.24)

Yatsenko S. D. – student of the Faculty of International Relations, Political Science and Sociology of Odesa I. I. Mechnikov National University.

Рекомендовано до друку
– ст.викладач кафедри суспільних
комунікацій та регіональних студій
Велика О. В.

COOPERATION ON THE WAY TO PEACE: JAPANESE HUMANITARIAN AND DIPLOMATIC ASSISTANCE TO UKRAINE

Стаття надійшла в редакцію 15.05.2024 р.

The article examines the importance of cooperation between Japan and Ukraine in solving the problems associated with a full-scale invasion of Ukraine. The article examines various aspects of Japanese humanitarian and diplomatic assistance, including the provision of humanitarian assistance to victims of the conflict, support for the peace settlement process, as well as support for Ukrainian society in the fields of education, culture, and science. The article analyzes specific projects and initiatives implemented with the participation of the Japanese side on the territory of Ukraine, and also highlights the prospects for further development of cooperation between the two countries. Regarding important points, it is worth noting that on December 6, 2023, during the G7 online summit, Japanese Prime Minister Kishida promised to provide Ukraine with additional aid in the amount of \$4.5 billion, of which \$1 billion will go to humanitarian aid to support recovery efforts, in particular, provision of electricity. Japan also provided humanitarian aid through UNHCR in the amount of \$25.6 million to support Ukraine and neighboring countries. It is also worth noting that Japan took an active part in the evacuation programs of Ukrainians who left their homes because of the war. Thus, the country granted asylum to more than 1,000 individuals and provided them with the necessary support and services.

Key words: *Japan, cooperation, peaceful settlement, humanitarian and diplomatic assistance, full-scale invasion.*